

การวิเคราะห์ผลงานวิจัยปากแหว่งเพดานโหว่ ศูนย์ตะวันฉาย มหาวิทยาลัยขอนแก่น: เทียบเคียงในระดับชาติ

ชินอรส ปิยกุลมามา¹, สุธีรา ประดับวงศ์¹, พูนศักดิ์ ภิเศก², พลากร สุรกุลประภา^{3*}

¹ศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่ง เพดานโหว่และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²แขนงวิชาทันตกรรมจัดฟัน สาขาวิชาทันตกรรมป้องกัน คณะทันตแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³อนุสาขาศัลยศาสตร์ตกแต่ง สาขาวิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Analysis of Patients with Cleft Lip and Cleft Palate Research at Tawanchai Center, Khon Kaen University: A National Comparative Study

Chinorose Piyakulmala¹, Suteera Pradubwong¹, Poonsak Pisek²,
Palakorn Surakunprapha^{3*}

¹The Research Center of Cleft Lip-Cleft Palate and Craniofacial Deformities,
Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand

²Division of Orthodontics, Department of Preventive Dentistry,
Faculty of Dentistry, Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand

³Division of Plastic Surgery, Department of Surgery, Faculty of Medicine,
Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand

Received: 8 March 2023 / Review: 23 March 2023 / Revised: 24 July 2023 / Accepted:
25 July 2023

บทคัดย่อ

หลักการและวัตถุประสงค์: ศูนย์ตะวันฉาย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มข.) มีเป้าหมายการตีพิมพ์งานวิจัยปากแหว่งเพดานโหว่ ในฐาน Scopus อย่างต่อเนื่อง การวิเคราะห์ผลงานเพื่อทราบ การจัดอันดับสถาบันการศึกษาทั่วโลกและประเทศไทยโดย Quacquarelli Symonds (QS) จึงเป็นสิ่งจำเป็น

วิธีการศึกษา: เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบย้อนหลัง จากเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปากแหว่งเพดานโหว่ ตั้งแต่เริ่มตีพิมพ์จนถึง ปี พ.ศ. 2565 ในฐาน Scopus เครื่องมือที่ใช้คือ เว็บไซต์กำหนดค่าในการสืบค้น คือ Cleft และค้นสังกัด เก็บข้อมูล ดังนี้ จำนวนครั้งในการอ้างอิง (Citation) ชื่อวารสารที่ตีพิมพ์ พร้อมสืบค้นระดับคุณภาพของวารสาร (Q) จาก Scimago ใช้เวลาดำเนินการ 3 เดือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละและสัดส่วน

ผลการศึกษา: พบว่า ศูนย์ตะวันฉาย มข. มีผลงานตีพิมพ์เป็นอันดับ 1 จำนวน 129 ผลงาน รองลงมาคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 41 ผลงาน มีจำนวนครั้งการอ้างอิงเป็นอันดับ 1 จำนวน 628 ครั้ง มข. อันดับ 2 จำนวน 529 ครั้ง มี QS อันดับ 5 ของประเทศ นักวิจัยที่ตีพิมพ์สูงสุด 50 เรื่อง ร้อยละ 58.14 คือ ศ.นพ.บวรศิลป์ เขาวนชื่น ด้านสัดส่วนจำนวนครั้งการอ้างอิงกับ Q ของวารสาร อันดับ 1 คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 30.31 ส่วน มข. อยู่ในอันดับ 5 จำนวน 10.75 การเปรียบเทียบในระดับชาติ พบว่า มข. มีผลงานอยู่ในอันดับ 1 มีนักวิจัยตีพิมพ์มากที่สุด การอ้างอิงบทความอยู่ในอันดับ 2 ส่วน QS และการอ้างอิงใน Q1 อยู่ในอันดับ 5

สรุป: ศูนย์ตะวันฉาย มข. มีผลงานในฐาน Scopus และมีนักวิจัยตีพิมพ์ผลงานมากที่สุดในประเทศ QS และสัดส่วนการอ้างอิงกับ Q1 อยู่ในอันดับ 5 มีการอ้างอิงบทความเป็นอันดับ 2 ศูนย์จะพัฒนาการตีพิมพ์ในวารสารระดับ Q1 และ Q2 มากขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนการอ้างอิงและผลักดัน QS ของมข. ให้สูงขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: ปากแหว่งเพดานโหว่, ศูนย์ตะวันฉาย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย, การจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลกของคิวเอส, สโกปัส, คอวโวล์

*Corresponding author: Palakorn Surakunprapha, E-mail: palsur@kku.ac.th

Abstract

Background and Objective: Tawanchai Center, Khonkaen University (KKU) aim to continuously publish the research of Cleft Lip and Palate (CLP) patients in the Scopus database. Quacquarelli Symonds (QS) is required in analyzing the research outcome, including classification of educational institutes in Thailand and the National level.

Method: This is a retrospective descriptive study utilizing the related research documents of CLP patients from published date to 2022 in the Scopus database. The research tool was websites starting by searching the keyword “cleft” and “affiliation”. The data collected included the number of citations, the title of journals, and Quartile(Q) according to Scimago. The process took approximately three months and the data was analyzed by the use of statistical percentages and proportions.

Results: The findings showed that Tawanchai Center, KKU ranked first with 129 published research, while Chulalongkorn University ranked second with 41 research and the number of citations was 628, whereas Khon Kaen University received 529 citations. Moreover, KKU held the fifth position in the QS rankings for Thailand. The researcher with the highest number of published papers (58.14%) was Prof. Bawornsilp Chowchuen. In terms of citations by Q-ranked journals, Chulalongkorn University had the highest score with 30.31, followed by KKU with 10.75. At the national level, KKU ranked first in terms of published research and second in terms of article citations. Additionally, QS rankings and Q1 citations were the fifth position.

Conclusion: Tawanchai Center has the highest number of published papers in the Scopus database, including researchers in Thailand. It ranked fifth in term of QS and proportion and second in term of article citations. Tawanchai Center aims to publish in Q1 and Q2 journals in order to increase the citation rate and boost the QS ranking of KKU.

Keywords: Cleft Lip-Cleft Palate, Tawanchai Khon Kaen University, QS World University Rankings, Scopus, Quartile

บทนำ

ประเทศไทยมีนโยบายสร้างเศรษฐกิจของประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและการวิจัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ แก้ปัญหาสังคม และมีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม¹ พ.ศ. 2552 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ชื่อนั้น เร่งพัฒนามหาวิทยาลัยของประเทศให้ก้าวเข้าสู่มหาวิทยาลัยระดับโลก (World University Ranking) จากการวิจัย และมุ่งหวังให้มหาวิทยาลัยของไทยติดอันดับที่สูงขึ้นใน World University Ranking โดยการพัฒนาคณาจารย์วิจัย ควบคุมการเรียนการสอน เพื่อผลิตงานวิจัยที่ช่วยพัฒนาชุมชน สังคม ประเทศชาติ และรองรับความเป็นศูนย์กลางการศึกษาในอาเซียน²

มหาวิทยาลัยขอนแก่นมุ่งหวังอันดับ QS World University Rankings ให้สูงขึ้น ตามวิสัยทัศน์ที่ว่า มหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยและพัฒนาชั้นนำระดับโลก (a world-leading research and development university) ซึ่งมีพันธกิจ คือ การศึกษา ส่งเสริม ประยุกต์และพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัยพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม³ ซึ่งตรงกับวิสัยทัศน์ของศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า จากความร่วมมือของคณะแพทยศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่มุ่งมั่นในการผลิตผลงานการวิจัยในระดับชั้นนำแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยมุ่งหวังติด 1 ใน 15 อันดับของเอเชียแปซิฟิกด้านวิจัย และ 1 ใน 10 อันดับแห่งเอเชียด้านการดูแล⁴ ซึ่งมีพันธกิจในการให้บริการแบบองค์รวมสำหรับผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่และความพิการแต่กำเนิด ใบหน้าและกะโหลกศีรษะ ส่งเสริมการทำวิจัยและสนับสนุนการศึกษาที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น สภาวะทางสังคม และนโยบายด้านสุขภาพ⁵ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการดูแลผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่

ศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ จัดตั้งเป็นศูนย์วิจัยเฉพาะทางในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 โดยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากกองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน มีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนและเผยแพร่ผลงานการวิจัยด้านปากแห้งเพดานโหว่ ในวารสารระดับชาติและนานาชาติให้กับนักวิจัยของศูนย์เรื้อรามาเกิดผลงานวิจัย องค์ความรู้ และนำผลการวิจัยนั้นมาพัฒนาการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง^{6,7} ผลงานได้รับการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติ และนานาชาติในฐาน Scopus อย่างต่อเนื่อง

สโกปัส (Scopus) เป็นฐานข้อมูลบรรณานุกรมที่รวบรวมบทความและการอ้างอิงจากวารสารวิชาการ โดยมีข้อบทความมากกว่า 20,000 เรื่องจากสำนักพิมพ์ 5,000 แห่ง ที่เน้นในด้านวิทยาศาสตร์ วิทยาการ การแพทย์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ และมนุษยศาสตร์ โดยมีเครื่องมือในการติดตาม วิเคราะห์ และแสดงภาพรวมการวิจัย ถูกใช้งานโดยสถาบันการศึกษา รัฐบาล และองค์กรกว่า 3,000 แห่ง⁸ ซึ่งวารสารที่ตีพิมพ์ในฐาน Scopus จะมีการจัดกลุ่มโดยใช้ค่าควอไทล์

ค่าควอไทล์ (Quartile: Q) คือ การจัดอันดับวารสารวิชาการ โดยแบ่งวารสารตามกลุ่มแต่ละสาขาวิชาออกเป็น 4 กลุ่ม คือ Q1 = กลุ่มของวารสารอันดับที่ 1 ถือเป็นวารสารกลุ่มที่ดีที่สุด Q2 = เป็นกลุ่มของวารสารอันดับที่ 2 มีคุณภาพดีในสาขาวิชานั้น Q3 = เป็นกลุ่มของวารสารอันดับที่ 3 มีคุณภาพพอใช้ในสาขาวิชานั้น และ Q4 = เป็นกลุ่มของวารสารอันดับที่ 4 ซึ่งมีคุณภาพน้อยสุดในสาขาวิชานั้น⁹ ส่วน Scimago คือ ตัวบ่งชี้อันดับวารสาร เป็นการวัดชื่อเสียงของวารสารวิชาการที่พิจารณาทั้งจำนวนการอ้างอิงที่ได้รับจากวารสาร และชื่อเสียงของวารสารที่มีการอ้างอิง¹⁰

สำหรับ ความสำเร็จ (Quacquarelli Symonds: QS) เป็นองค์กรจากประเทศอังกฤษด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา QS เป็นที่รู้จักกันดีในการเผยแพร่การจัดอันดับมหาวิทยาลัย ผ่านระบบชื่อว่า QS World University Rankings นั่นคือ ระบบการจัดอันดับมหาวิทยาลัย QS ซึ่งวัดจากเกณฑ์ 5 ด้าน ได้แก่ 1) Academic reputation (ชื่อเสียงด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย) 2) Employer reputation (ทัศนคติของผู้จ้างงานต่อบัณฑิตของแต่ละมหาวิทยาลัย) 3) Student-to-faculty ratio (สัดส่วนจำนวนอาจารย์ต่อนักศึกษา) 4) Citations per faculty (สัดส่วนจำนวนการอ้างอิงต่อผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์) และ 5) International faculty ratio and international student ratio (สัดส่วนจำนวนอาจารย์ต่างชาติ และ จำนวนนักศึกษาต่างชาติ) QS ไม่ได้มีเพียงแค่การรวบรวมข้อมูลและการทำวิจัยเท่านั้น ยังมีส่วนช่วยให้นักศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพหลายสิบล้านคนมีตัวเลือกด้านการศึกษาที่เหมาะสมและตัวเลือกในการพัฒนาทักษะเพื่อการประสบความสำเร็จในเส้นทางอาชีพและชีวิตของตนเอง^{11, 12}

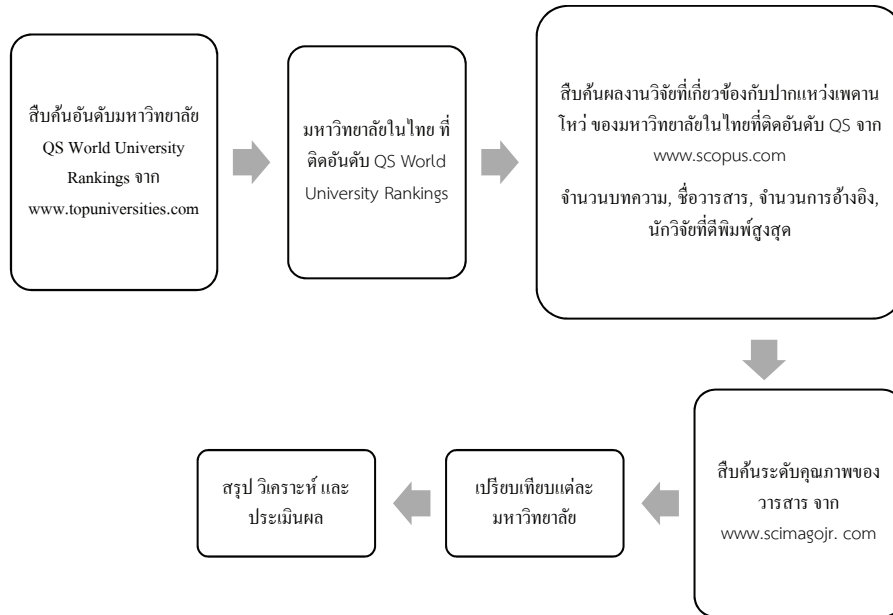
จากการดำเนินงานของศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแห้งเพดานโหว่ มากกว่า 15 ปี ยังไม่มีการสืบค้น และประเมินผลงานวิจัย ดังกล่าวเลย ดังนั้น เพื่อเป็นการรวบรวมผลงานวิจัยระดับนานาชาติในฐาน Scopus ในด้าน QS World University Rankings จำนวนผลงานตีพิมพ์ นักวิจัยในไทยที่ตีพิมพ์สูงสุด สัดส่วน และจำนวนครั้งของการอ้างอิงกับ Q ของวารสาร รวมทั้งเพื่อเปรียบเทียบจำนวนผลงานวิจัยของศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในประเทศ เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาหน่วยงานให้เกิดประโยชน์ในการดูแลรักษาผู้ป่วยและพัฒนาการวิจัย ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้มีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบย้อนหลัง โดยได้รับการยกเว้นการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัย เป็นการศึกษาด้านเอกสารผลงานวิจัย (documentary research) ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่ติดอันดับ QS World University Rankings และมีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ

ปากแหว่งเพดานโหว่ฯ ตั้งแต่เริ่มตีพิมพ์ผลงานจนถึงปี พ.ศ. 2565 ในฐาน Scopus สืบค้นโดยใช้คำสำคัญ (keyword) คือ Cleft และชื่อสังกัด (Affiliation name) เลือกเฉพาะงานวิจัย และหน่วยงานที่อยู่ภายในมหาวิทยาลัยนั้น ๆ ซึ่งจะได้จำนวน ผลงาน จำนวนครั้งในการอ้างอิง (citation) และชื่อวารสาร

ที่ตีพิมพ์ จากนั้นนำชื่อวารสารมาสืบค้นระดับคุณภาพของ วารสาร (Q) จาก Scimago ซึ่งจะได้ค่า Q ของวารสารนั้นๆ (รูปที่ 1) ใช้เวลาดำเนินการ 3 เดือน (มกราคม-มีนาคม 2566) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ และสัดส่วน

รูปที่ 1 ขั้นตอนวิธีการศึกษา

ผลการศึกษา

ผลจากการสืบค้นมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่ติดอันดับ QS World University Rankings (QS) 2023 การจัดอันดับสถาบันการศึกษาทั่วโลก พบว่า มีมหาวิทยาลัยในไทยติดอันดับ 10 แห่ง ได้แก่ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยขอนแก่น

อยู่ในอันดับที่ 5 ส่วนจำนวนบทความที่เกี่ยวข้องกับปากแหว่งเพดานโหว่ฯ พบว่า มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีผลงานสูงเป็นอันดับ 1 คือ 129 ผลงาน รองลงมาคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 41 ผลงาน ในด้านจำนวนครั้งการอ้างอิง อันดับที่ 1 คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 628 ครั้ง รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 529 ครั้ง (ตารางที่ 1)

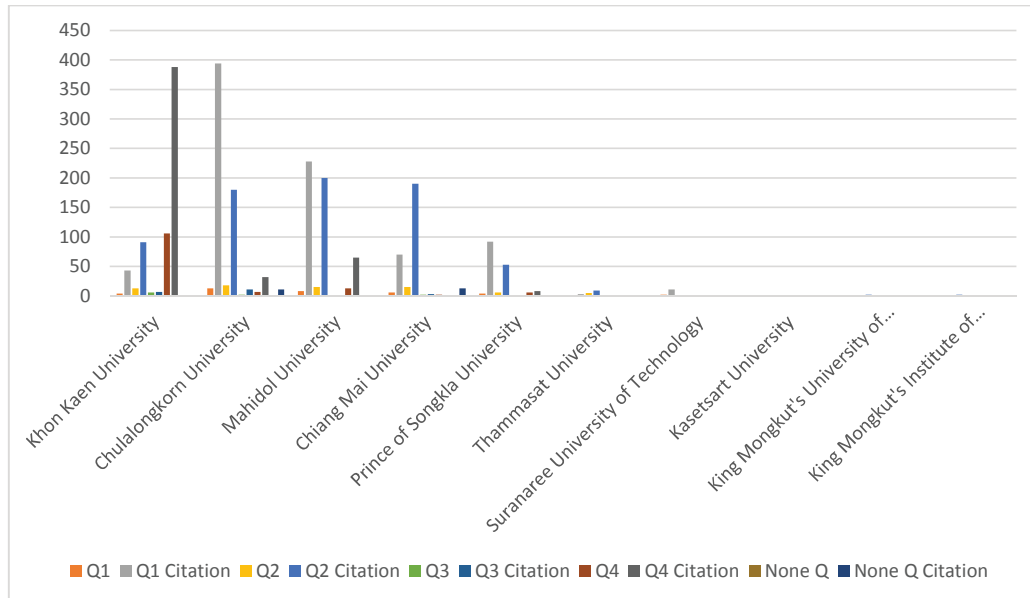
ตารางที่ 1 อันดับ QS World University Rankings (QS) 2023 ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวนบทความที่เกี่ยวข้องกับปากแหว่งเพดานโหว่ฯ และ จำนวนครั้งการอ้างอิง

ลำดับ	มหาวิทยาลัย	QS World University Rankings	จำนวนบทความที่เกี่ยวข้องกับปากแหว่งเพดานโหว่	จำนวนครั้งการอ้างอิง (Citation)
1.	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	224	41	628
2.	มหาวิทยาลัยมหิดล	256	37	493
3.	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	601	26	276
4.	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	651	6	12
5.	มหาวิทยาลัยขอนแก่น		129	529
	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์		16	153
	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	801	1	0
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี		1	2
6.	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	1,201	3	12
	รวม		260	2,105

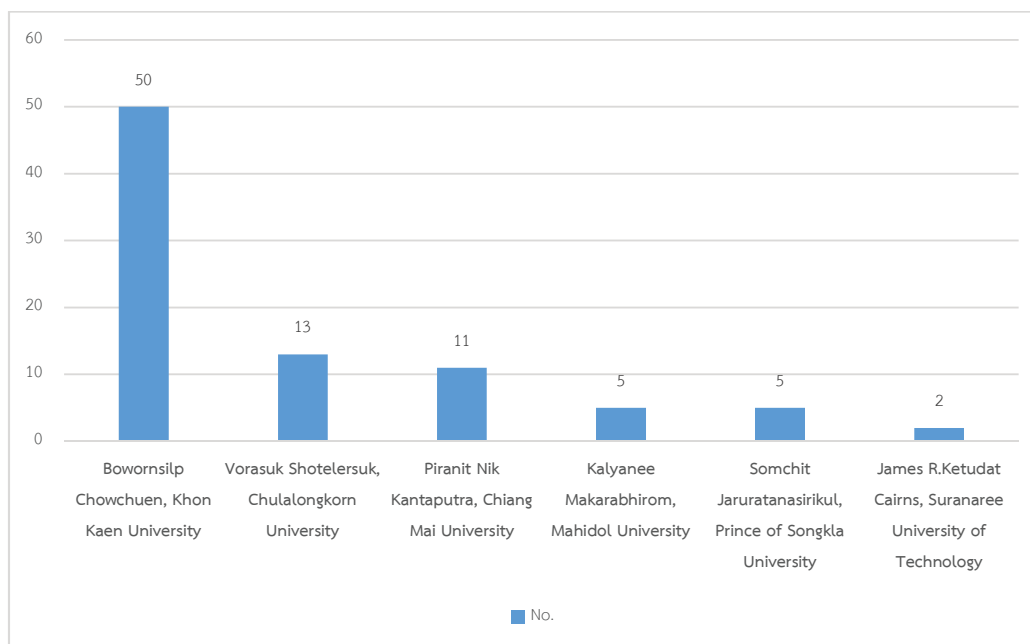
ผลการสืบค้นจำนวนบทความวิจัยที่ตีพิมพ์เกี่ยวข้องกับปากแห้งเพดานโหว่ พบว่า มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีจำนวนผลงานมากที่สุด คือ 129 ผลงาน แบ่งเป็น Q1, Q2, Q3, Q4 จำนวน 4 (ร้อยละ 3.10), 13 (ร้อยละ 10.08), 6 (ร้อยละ 4.65) และ 106 (ร้อยละ 82.17) ตามลำดับ มีจำนวนครั้งการอ้างอิง 529 ครั้ง ดังนี้ 43, 91, 7 และ 388 ตามลำดับ รองลงมาคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวนผลงาน 41 ผลงาน แบ่งเป็น Q1, Q2, Q3, Q4 และ ไม่มี Q คือ 13 (ร้อยละ 31.71),

18 (ร้อยละ 43.90), 2 (ร้อยละ 4.88), 7 (ร้อยละ 17.07) และ 1 (ร้อยละ 2.44) ตามลำดับ มีจำนวนครั้งการอ้างอิง 628 ครั้ง ดังนี้ 394, 180, 11, 32 และ 11 ตามลำดับ (รูปที่ 2)

ผลของนักวิจัยไทยที่มีการตีพิมพ์บทความวิจัยเกี่ยวกับปากแห้งเพดานโหว่สูงสุด ได้แก่ ศ.นพ.บวรศิลป์ เขาวนชื่น จาก มหาวิทยาลัยขอนแก่น รองลงมาคือ ศ.นพ.วรศักดิ์ โชติเลอศักดิ์ จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (รูปที่ 3)

รูปที่ 2 จำนวนผลงานแยกตามคุณภาพของวารสารวิชาการ quartile (Q) และการอ้างอิงของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ที่ติดอันดับ QS ปี ค.ศ. 2023 เรียงลำดับตามจำนวนผลงาน

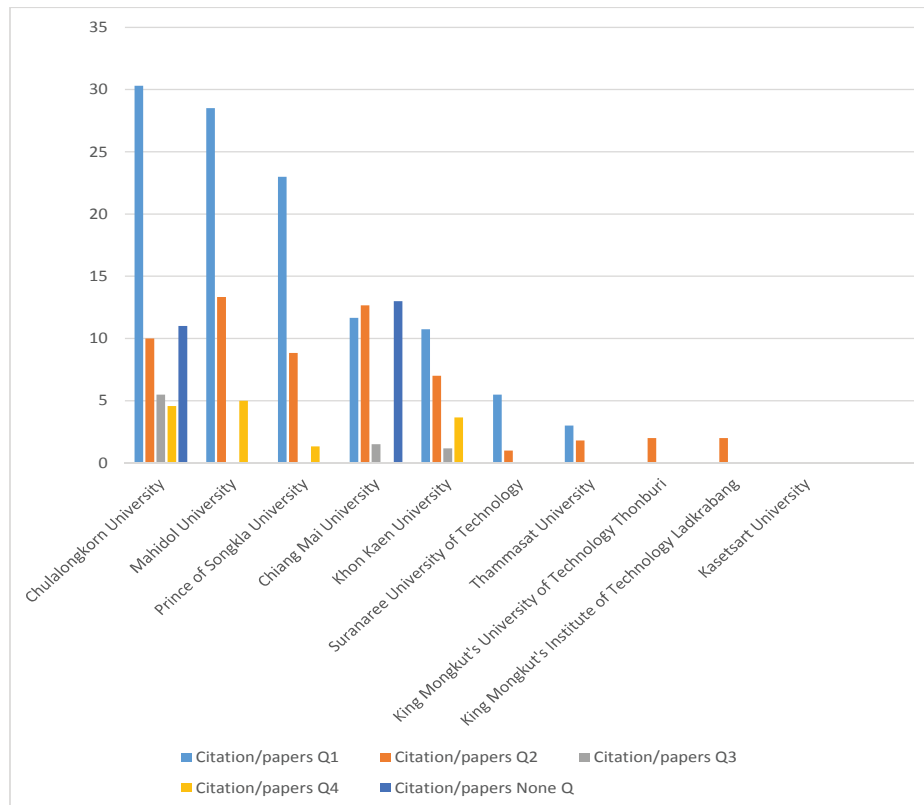

* นักวิจัยหลายคนจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มีผลงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะปากแห้งเพดานโหว่ คนละ 1 ผลงาน จึงไม่นำมาแสดง

รูปที่ 3 นักวิจัยไทยที่มีการตีพิมพ์บทความวิจัยที่เกี่ยวกับปากแห้งเพดานโหว่สูงสุด ตั้งแต่เริ่มตีพิมพ์ถึงปี พ.ศ. 2565

ผลด้านสัดส่วนจำนวนครั้งของการอ้างอิงกับ Q ของวารสาร (citation/ papers) แต่ละมหาวิทยาลัยของไทยพบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีสัดส่วนระหว่างจำนวนครั้งของการอ้างอิงกับจำนวนบทความที่ตีพิมพ์ ในวารสารที่อยู่ใน Q1 มีสัดส่วนการอ้างอิง สูงที่สุด เท่ากับ 30.31 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยมหิดล มีสัดส่วนระหว่างจำนวนครั้งของการอ้างอิงกับจำนวนบทความที่ตีพิมพ์ คือ วารสารที่อยู่ใน Q1 มีสัดส่วนการอ้างอิง สูงที่สุด เท่ากับ 28 และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มีสัดส่วนระหว่างจำนวนครั้งของการอ้างอิงกับจำนวนบทความที่ตีพิมพ์ วารสารที่อยู่ใน Q1 มีสัดส่วนการอ้างอิง สูงที่สุด เท่ากับ 23 ส่วนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีสัดส่วนระหว่างจำนวนครั้งของการอ้างอิงกับจำนวนบทความที่ตีพิมพ์ คือ วารสารไม่มี Q มีสัดส่วนการอ้างอิง สูงที่สุด เท่ากับ 13 และมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีสัดส่วนระหว่างจำนวนครั้งของการอ้างอิงกับจำนวนบทความที่ตีพิมพ์ คือ วารสารที่อยู่ใน Q1 มีสัดส่วนการอ้างอิง สูงที่สุด เท่ากับ 10.75 (รูปที่ 4)

รูปที่ 4 สัดส่วนจำนวนครั้งของการอ้างอิงกับ Q ของวารสาร ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่ติดอันดับ QS ปี ค.ศ. 2023

วิจารณ์

จากการสืบค้นและวิเคราะห์ผลงานวิจัยปากแหว่งเพดานโหว่ ศูนย์ตะวันฉาย มหาวิทยาลัยขอนแก่น เทียบเคียงในระดับชาติ ตั้งแต่เริ่มมีการตีพิมพ์ จนถึงปี พ.ศ. 2565 นั้น ซึ่งพบว่า มหาวิทยาลัยในประเทศไทยติดอันดับ QS ถึง 10 มหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่นอยู่ในอันดับ 5 ร่วมกับอีก 3 มหาวิทยาลัย ซึ่งวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นมุ่งเป้าไปที่การจะเป็น มหาวิทยาลัยวิจัยและพัฒนาชั้นนำระดับโลก³ สำหรับประเทศไทย ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า ประเทศไทยใช้การวิจัยและนวัตกรรมเป็นกำลังอำนาจแห่งชาติ เพื่อก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ภายใน 20 ปี ด้วยความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน¹ ซึ่งเป็นแนวทางที่จะพัฒนาประเทศโดยใช้การวิจัย และนวัตกรรมในการขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนบทความที่เกี่ยวข้องกับปากแหว่งเพดานโหว่ ของมหาวิทยาลัยในไทยที่ติดอันดับ QS จำนวน 10 แห่ง โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีอันดับ QS ที่ 801 มีจำนวนบทความที่เกี่ยวข้องกับปากแหว่งเพดานโหว่ ซึ่งเป็นผลงาน Q4 มากที่สุดนั้น จากการที่ศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็น 1 ในศูนย์วิจัยเฉพาะทางของมหาวิทยาลัย จึงมุ่งเน้นผลิตผลงานวิจัยที่เฉพาะเจาะจง จึงได้จัดทำวารสารระดับนานาชาติฉบับพิเศษ (supplement journal) ที่อยู่ในระดับ Q4 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึง 2562 เป็นเวลา 10 ปี เพื่อรวบรวมผลงานตีพิมพ์เฉพาะปากแหว่งเพดานโหว่ ให้อยู่ในฉบับเดียวกัน จึงทำให้ศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่ง เพดานโหว่ มีผลงานเชิงประจักษ์ตามที่กล่าวมา

ในด้านการอ้างอิงบทความวิจัย ที่ผลงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้รับการอ้างอิงเป็นอันดับรองจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แม้จะมีการผลิตผลงาน Q4 จำนวนมาก แต่ยังได้รับการอ้างอิงสูง ฉะนั้นงานวิจัยที่ตีพิมพ์ Q4 ไม่ได้แสดงถึงคุณภาพของงานวิจัยที่น้อยกว่า Q อื่น ๆ เสมอไป สำหรับสัดส่วนระหว่างจำนวนครั้งของการอ้างอิงกับจำนวนบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารที่อยู่ใน Q1 มากกว่าวารสารที่อยู่ใน Q4 ที่มีจำนวนผลงานมากกว่า แต่มีสัดส่วนการอ้างอิงน้อย จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ได้ปรับเปลี่ยนการผลิตผลงานวิจัยให้อยู่ในระดับ Q ที่สูงขึ้น เพื่อการยอมรับในระดับสากล และพัฒนาคุณภาพของผลงานให้มีคุณภาพมากขึ้น อันจะตอบสนองนโยบายของมหาวิทยาลัย และประเทศต่อไป

สำหรับนักวิจัยไทยที่มีการตีพิมพ์บทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปากแหว่งเพดานโหว่ สูงสุด ได้แก่ ศ.นพ.วรศิลป์ เขาวนชื่น จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งท่านเป็นนักวิจัยและผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ เป็นบุคคลที่สนใจ และพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ ในการดูแล รักษาผ่าตัด และฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยกลุ่มนี้เสมอมา ดังนั้นท่านจึงเป็นนักวิจัยที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการผลิตงานวิจัยเกี่ยวกับปากแหว่งเพดานโหว่ ในระดับประเทศมากที่สุด โดยเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติและนานาชาติ¹³⁻¹⁵

ในด้านสัดส่วนจำนวนครั้งของการอ้างอิงกับ Q ของวารสาร บทความจาก Q1 ได้รับการอ้างอิงสูงสุด คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนมหาวิทยาลัยขอนแก่นอยู่ในอันดับ 5 ดังนั้น แนวทางการดำเนินงานของศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ในการสนับสนุนนักวิจัยให้มีการตีพิมพ์บทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปากแหว่งเพดานโหว่ใน Q1 และ Q2 มากขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนการอ้างอิงและผลักดัน QS ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้สูงขึ้นทั้งในระดับชาติและนานาชาติต่อไป

สำหรับการเทียบเคียงจำนวนผลงานวิจัยในระดับชาติของประเทศใน 5 ลำดับนั้น จะเห็นได้ว่า มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีผลงานตีพิมพ์ เป็นอันดับหนึ่งของประเทศ ตามด้วยมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตามลำดับ หากเปรียบเทียบจำนวนการอ้างอิง (citation) แล้ว จะเห็นว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับการอ้างอิงเป็นอันดับหนึ่งตามด้วยมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตามลำดับ ในส่วนของการตีพิมพ์ในวารสารที่มี Q1 ซึ่งถือเป็นวารสารกลุ่มที่ดีที่สุด¹⁰ นั้น คือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองลงมาคือมหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่วนมหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีจำนวนวารสารใน Q1 เท่ากัน

อย่างไรก็ตาม ศูนย์ตะวันออก มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำเป็นต้องมีการพัฒนาผลงานวิจัยให้ได้ตีพิมพ์ในวารสารที่มี Q สูงขึ้น รวมทั้งพัฒนานวัตกรรมต่างๆ ที่เทียบเคียง Q1 เพื่อ

มุ่งเป้าไปสู่ศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่ง เพดานโหว่ และมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศ อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ต่อไป

สรุป

มหาวิทยาลัยขอนแก่นมี QS และสัดส่วนการอ้างอิงกับ Q1 อยู่ในอันดับ 5 ของประเทศ โดยศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ มีบทความที่เกี่ยวข้องกับปากแหว่งเพดานโหว่ ในฐาน Scopus มากที่สุดของประเทศ 129 ผลงาน มีนักวิจัยตีพิมพ์ผลงานสูงสุด มีการอ้างอิงบทความรองจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 529 ครั้ง ผลการวิเคราะห์นี้ ศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่ง เพดานโหว่ จะต้องพัฒนาการตีพิมพ์ผลงานในวารสารที่มีคุณภาพระดับ Q1 และ Q2 มากขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนการอ้างอิงและผลักดัน QS ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้สูงขึ้นทั้งในระดับชาติและนานาชาติต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และศูนย์วิจัยผู้ป่วยปากแหว่ง เพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของศีรษะและใบหน้า มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภายใต้โครงการตระวันฉาย (ศูนย์ตะวันออก)

เอกสารอ้างอิง

1. (Draft) Research and innovation strategy 20 years 2017-2036 [Internet]. [cited March 2, 2023]. Available from: https://www.ubu.ac.th/web/files_up/03f2019013108571396.pdf
2. Tiacharoen S, Chenaksara N. Research university: from western approach to Thailand national research university. Educational Administration. 2010;1(1):230-40.
3. University administration [Internet]. Khon Kaen University. [cited November 28, 2022]. Available from: <https://th.kku.ac.th/about/administrators/>
4. Vision [Internet]. Tawanchai Center. [cited November 28, 2022]. Available from: http://kkucleft.kku.ac.th/?page_id=718
5. Mission [Internet]. Tawanchai Center. [cited November 28, 2022]. Available from: http://kkucleft.kku.ac.th/?page_id=728
6. Surakunprapha P, Pradubwong S, Paggasang Y, Jenwitheesuk K, Pisek P, Chowchuen B. Treatment outcomes of quality of life and nasolabial appearance in patients with cleft lip and palate of 10-year-old group. Srinagarind Med J 2021; 36(3):340-6.

7. Surakunprapha P, Pradubwong S, Jenwitheesuk K, Pisek P, Chowchuen B. Evaluating the cost-effectiveness of plastic surgery based on the satisfaction with quality of life and nasolabial appearance in Thai preteens with cleft lip and palate. *Open Nurs J* [Internet]. 2022 Nov 22 [cited March 2, 2023];16(1). Available from: <https://opennursingjournal.com/VOLUME/16/ELOCATOR/e187443462209261/FULLTEXT/>
8. About elsevier scopus blog [Internet]. [cited March 1, 2023]. Available from: <https://blog.scopus.com/about>
9. Publications impact indexes [Internet]. Mondragon Unibertsitatea. [cited March 2, 2023]. Available from: <https://www.mondragon.edu/en/web/biblioteka/publications-impact-indexes>
10. Scimago Journal & Country Rank - About us [Internet]. [cited March 1, 2023]. Available from: <https://www.scimagojr.com/aboutus.php>
11. What is QS world university rankings? [Internet]. SI-UK: Move forward. Be Great. [cited March 1, 2023]. Available from: <https://www.siuk-thailand.com/study-guide/qs-world-university-rankings-introduction/>
12. Pat@PippEducation. What is 'QS world university rankings'? What are the criteria used to measure? [Internet]. PIPP Education. 2019 [cited March 1, 2023]. Available from: <https://pippeducation.com/pipp-post-2019-11-16-qs/>
13. Golden Phra That Phanom Award 2018 [Internet]. Tawanchai Foundation. 2020 [cited March 2, 2023]. Available from: <https://www.tawanchai-foundation.org/proud/3204/>
14. Mechai Viravaidya award 2011 (rural social development) from population and community development association due to partnership for the betterment by SET foundation [Internet]. Tawanchai Foundation. 2011 [cited March 2, 2023]. Available from: <https://www.tawanchai-foundation.org/news/4450/>
15. First annual smile train hero awards [Internet]. Tawanchai Foundation. 2015 [cited March 2, 2023]. Available from: <https://www.tawanchai-foundation.org/news/5965/>

SMJ